



Tonårsvanor påverkar alkoholkonsumtion senare i livet

Risken att få alkoholproblem tycks inte bero på tidig alkoholdebut, snarare är det hur ofta och intensivt man dricker i de sena tonåren som påverkar individens dryckesmönster som vuxen. Det visar en stor amerikansk studie som nyligen publicerades.

Men Håkan Stattin, professor i psykologi, särskilt utvecklingspsykologi, vid Örebro universitet, ställer sig avvaktande till slutsatserna:

- Jag köper inte de här argumenten rakt av. Jag vill se resultat från empiriska studier.

Tidigare studier

Många studier har funnit att tidig alkoholdebut är en av de starkaste riskfaktorerna för missbruk senare i livet. Men vari sambandet består har varit en kontroversiell fråga. Tidig alkoholdebut kan till exempel ha genetisk bakgrund som i sig ökar risken för missbruk. Det har också föreslagits att tidig alkoholdebut inte behöver ha något samband alls med alkoholproblem senare i livet utan att det i stället är andra beteenden eller miljöfaktorer som ligger bakom. Samtidigt är det få studier som har undersökt om tidig alkoholdebut har några bestående effekter senare i livet.

Olika åldersgränser

I den nu aktuella studien har forskarna analyserat förekomsten av alkoholproblem under en given tolv månadersperiod hos nära 34 000 personer födda i USA mellan 1948 och 1970. Under den perioden har den lägsta åldern för laglig rätt att köpa alkohol varierat. Fram till i början på 1970-talet var den 21 år i de flesta delstater, därefter sänktes den i många till 18 år. I dag ligger åldersgränsen åter vid 21 år i hela USA. Dessa variationer i alkohollagstiftningen genom åren har gett forskarna unika möjligheter att studera olika faktorer av betydelse för framtida alkoholvanor.

Starka samband

Vad forskar nu funnit är att det finns starka kliniska och statistiska belägg för ett långsiktigt samband mellan tillgång till alkohol i unga år och ökad risk för alkoholproblem (eller andra drogproblem) senare i livet. De som kunnat köpa alkohol före 21 års ålder hade 33 procent större risk att utveckla alkoholproblem än de som inte kunnat göra detta. ($p < 0.001$). Sambandet bestod även i 40- 50-årsåldern. Resultaten stöder hypotesen att de sena tonåren är en känslig period för exponering för alkohol.

Samtidigt tycks kopplingen inte vara en följd enbart av tidig alkoholdebut. I stället är det sannolikt hur ofta och intensivt man dricker och de sociala nätverk och normer som utvecklas runt bruket av alkohol i de sena tonåren som långsiktigt har effekt på alkoholmönstret i vuxen ålder.

Håkan Stattin är dock inte övertygad.

- Jag inser att man kan argumentera på det här sättet. Det är ett förföriskt sätt att tänka. Men jag är inte övertygad om vad man hittills funnit. Vi behöver granska argumenten.

Källa: Karen E. Norberg et al. Long Term Effects of Minimum Drinking Age Laws on Past-year Alcohol and Drug Use Disorders. Alcoholism: Clinical and Experimental Research 33 (12) 2009. Online September 2009.